

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera întâi)

18 iunie 2013 *

„Pescuit — Contribuție financiară pentru punerea în aplicare a sistemelor de control și de supraveghere — Decizie de a nu rambursa cheltuielile efectuate pentru achiziționarea a două nave oceanice de patrulare — Articolul 296 CE — Directiva 93/36/CEE — Încredere legitimă — Obligația de motivare”

În cauza T-509/09,

Republica Portugheză, reprezentată inițial de L. Inez Fernandes, de A. Trindade Mimoso și de A. Miranda Boavida, ulterior, de L. Inez Fernandes, de H. Leitão și de V. Coelho, în calitate de agenți,

reclamantă,

împotriva

Comisiei Europene, reprezentată de A. Bouquet și de M. Afonso, în calitate de agenți,

pârâtă,

având ca obiect o cerere de anulare a deciziei Comisiei din 14 octombrie 2009 prin care cheltuielile în legătură cu achiziționarea a două nave oceanice de patrulare destinate, parțial, controlului și supravegherii activităților de pescuit au fost declarate neeligibile pentru contribuția financiară a Uniunii Europene, în temeiul Deciziei 2002/978/CE a Comisiei din 10 decembrie 2002 privind eligibilitatea cheltuielilor referitoare la anumite acțiuni prevăzute de unele state membre în cursul anului 2002 în vederea punerii în aplicare a sistemelor de control, de inspecție și de supraveghere aplicabile politicii comune din domeniul pescuitului (JO L 338, p. 33),

TRIBUNALUL (Camera întâi),

compus din domnii J. Azizi, președinte, și S. Frimodt Nielsen și doamna M. Kancheva (raportor), judecători,

grefier: doamna C. Heeren, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 27 noiembrie 2012,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: portugheza.

Hotărâre

Cadrul juridic

- 1 Articolul 296 CE, care era aplicabil la momentul faptelor, are următorul cuprins:

„(1) Dispozițiile [...] Tratatului [CE] nu contravin următoarelor norme:

- (a) niciun stat membru nu are obligația de a furniza informații a căror divulgare o consideră contrară intereselor esențiale ale siguranței sale;
- (b) orice stat membru poate lua măsurile pe care le consideră necesare pentru protecția intereselor esențiale ale siguranței sale și care se referă la producția sau comerțul cu armament, muniție și material de război; aceste măsuri nu trebuie să modifice condițiile de concurență pe piața comună în ce privește produsele ce nu sunt destinate unor scopuri specific militare.

(2) Consiliul, hotărând în unanimitate la propunerea Comisiei, poate modifica lista stabilită la 15 aprilie 1958 cuprinzând produsele cărora li se aplică dispozițiile alineatului (1) litera (b).”

- 2 Decizia 255/58 a Consiliului din 15 aprilie 1958 stabilește lista menționată la articolul 296 alineatul (2) CE, din care sunt reproduse extrase în documentul 14538/4/08 al Consiliului din 26 noiembrie 2008. În special, această listă conține următoarele:

„Dispozițiile articolului 296 alineatul (1) litera (b) [CE] se aplică armamentului, muniției și materialului de război, inclusiv armelor nucleare, enumerate în continuare:

[...]

9. Nave de război și echipamentele lor speciale:

- (a) nave de război de orice categorie;

[...]” [traducere neoficială]

- 3 Potrivit celui de al doisprezecelea considerent al Directivei 93/36/CEE a Consiliului din 14 iunie 1993 privind coordonarea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții publice de bunuri (JO L 199, p. 1):

„[...] procedura negociată trebuie să fie considerată excepțională și, prin urmare, aplicabilă numai în cazuri enumerate limitativ.” [traducere neoficială]

- 4 Articolul 1 din Directiva 93/13 prevede:

„În sensul prezentei directive:

[...]

- (d) «procedurile deschise» sunt acele proceduri naționale prin care toți furnizorii interesați pot înainta oferte;

[...]

(f) «procedurile negociate» sunt acele proceduri naționale în cadrul cărora autoritățile contractante consultă furnizorii aleși de acestea și negociază condițiile contractuale cu unul sau mai mulți dintre ei.” [traducere neoficială]

5 Articolul 2 alineatul (1) litera (b) din Directiva 93/36 prevede:

„(1) Prezenta directivă nu se aplică următoarelor contracte:

[...]

(b) contractelor de achiziții publice de bunuri, în cazurile în care acestea sunt declarate secrete sau executarea lor trebuie însoțită de măsuri speciale de siguranță, în conformitate cu actele cu putere de lege și cu actele administrative în vigoare în statul membru în cauză, ori protejarea intereselor esențiale ale siguranței respectivului stat membru impune acest lucru.” [traducere neoficială]

6 Articolul 3 din Directiva 93/36 prevede:

„Fără a aduce atingere articolelor 2 și 4 și articolului 5 alineatul (1), prezenta directivă se aplică tuturor produselor menționate la articolul 1 litera (a), inclusiv celor care fac obiectul unor contracte atribuite de către autoritățile contractante în domeniul apărării, cu excepția produselor cărora li se aplică articolul [296] alineatul (1) litera (b) [CE].” [traducere neoficială]

7 Decizia 2001/431/CE a Consiliului din 28 mai 2001 privind contribuția financiară a Comunității la anumite cheltuieli ale statelor membre aferente implementării sistemelor de control, de inspecție și de supraveghere aplicabile politicii comune din domeniul pescuitului (JO L 154, p. 22) stabilește condițiile în care sunt prezentate Comisiei Comunităților Europene programele de cheltuieli din cadrul acestei politici pentru care statele membre urmăresc să beneficieze de o contribuție financiară, precum și cheltuielile considerate eligibile.

8 Articolul 1 din Decizia 2001/431 prevede:

„În condițiile prevăzute de prezenta decizie, Comunitatea poate acorda o contribuție financiară (denumită în continuare «contribuția financiară») la programele de control adoptate de statele membre pentru implementarea sistemelor de control, de inspecție și de supraveghere aplicabile politicii comune în domeniul pescuitului, prevăzute de Regulamentul (CEE) nr. 2847/93.

Aceste programe de control precizează obiectivele, modalitățile de control și cheltuielile avute în vedere, în special în ceea ce privește acțiunile vizate la articolul 2.” [traducere neoficială]

9 Articolul 2 din Decizia 2001/431 prevede:

„Contribuția financiară poate fi acordată pentru anumite cheltuieli prevăzute în programele de control, care urmăresc să contribuie la următoarele acțiuni:

[...]

(e) achiziționarea sau modernizarea echipamentelor de inspecție, de control și de supraveghere;

[...]” [traducere neoficială]

10 Articolul 9 alineatul (1) din Decizia 2001/431 prevede:

„Contribuția financiară la cheltuielile prevăzute la articolul 2 litera (e) include cheltuielile de investiții în legătură cu achiziționarea sau cu modernizarea navelor sau a aeronavelor utilizate efectiv pentru a asigura controlul, inspecția și supravegherea activităților de pescuit.” [traducere neoficială]

11 Articolul 17 alineatele (2) și (3) din Decizia 2001/431 stabilește următoarele:

„(2) Cu ocazia introducerii cererii de rambursare, statele membre trebuie să verifice și să certifice faptul că cheltuielile au fost efectuate în conformitate cu condițiile stabilite în prezenta decizie, precum și în directivele privind atribuirea contractelor de achiziții publice de lucrări, de bunuri și de servicii potrivit normelor stabilite la punctul 4 din secțiunea A a anexei II.

(3) Atunci când din cuprinsul cererii rezultă că nu au fost respectate condițiile stabilite la alineatul (2), Comisia va efectua o analiză detaliată a cazului și va solicita statului membru să prezinte observații. Dacă această analiză confirmă nerespectarea condițiilor respective, Comisia stabilește un termen pentru ca statul membru să se conformeze acestora. În cazul în care, la expirarea acestui termen, statul membru nu a dat curs recomandărilor, Comisia poate reduce, suspenda sau anula contribuția financiară în domeniul acțiunii respective [...]” [traducere neoficială]

12 Punctul 4 din secțiunea A a anexei II la Decizia 2001/431 are următorul cuprins:

„Formularele privind contractele de achiziții publice, completate în mod corespunzător, trebuie să facă trimitere la avizele de licitație publicate în *Jurnalul Oficial al Comunităților Europene*. În cazul în care avizele de licitație nu au fost publicate în *Jurnalul Oficial al Comunităților Europene*, beneficiarul certifică faptul că respectivele contracte de achiziții publice au fost atribuite cu respectarea legislației comunitare.

Comisia poate solicita orice informație pe care o consideră necesară pentru a aprecia respectarea legislației comunitare în materia contractelor de achiziții publice.

[...]” [traducere neoficială]

Istoricul cauzei

13 Prin Despacho conjunto nr. 15/2001 (Decretul comun nr. 15/2001, *Diário da República*, seria II din 11 ianuarie 2001, p. 453 și 454) din 19 decembrie 2000, guvernul Republicii Portugheze a decis achiziționarea a două nave oceanice de patrulare destinate controlului și supravegherii spațiilor maritime naționale, precum și luptei împotriva poluării maritime. Pentru construirea lor, s-a optat pentru o procedură negociată cu Estaleiros Navais de Viana do Castelo SA.

14 La 15 aprilie 2001, autoritățile portugheze au prezentat Comisiei, în conformitate cu Decizia 2001/431, o cerere de contribuție financiară pentru proiectele de investiții definite în cadrul programului lor de supraveghere și de control al activităților de pescuit pentru perioada trienală 2001-2003. Unul dintre aceste proiecte era destinat înnoirii capacității navale de supraveghere oceanică și prevedea construirea a două nave oceanice de patrulare destinate în proporție de 70 % controlului și supravegherii activităților de pescuit.

15 La 12 noiembrie 2002, construirea celor două nave oceanice de patrulare a fost atribuită societății Estaleiros Navais de Viana do Castelo.

- 16 Prin Decizia 2002/978/CE din 10 decembrie 2002 privind eligibilitatea cheltuielilor referitoare la anumite acțiuni prevăzute de unele state membre în cursul anului 2002 în vederea punerii în aplicare a sistemelor de control, de inspecție și de supraveghere aplicabile politicii comune din domeniul pescuitului (JO L 338, p. 33), Comisia a acordat, în temeiul Deciziei 2001/431, o contribuție financiară la proiectele prezentate de Republica Portugheză în cadrul programului său de supraveghere și de control al activităților de pescuit pentru perioada trienală 2001-2003. În anexa II la această decizie s-a stabilit că, pentru anul 2002, Republica Portugheză poate beneficia de o contribuție financiară maximă de 13 510 837 de euro.
- 17 La 16 ianuarie 2006, autoritățile portugheze au solicitat Comisiei rambursarea sumei de 6 732 322,75 euro în temeiul contribuției la finanțarea achiziționării celor două nave oceanice de patrulare comandate societății Estaleiros Navais de Viana do Castelo.
- 18 La 6 februarie 2006, Comisia a informat autoritățile portugheze că nu poate da curs cererii lor întrucât are nevoie de informații suplimentare cu privire la motivele pentru care aceste autorități au recurs la procedura negociată de atribuire a contractelor de achiziții publice, rezervată echipamentelor specific militare, în condițiile în care cele două nave oceanice de patrulare urmau să fie afectate în proporție de 70 % controlului activităților de pescuit.
- 19 La 19 mai 2008, în urma unui schimb de corespondență, s-a desfășurat o reuniune între funcționari ai Comisiei și autoritățile portugheze.
- 20 La 29 mai 2009, Comisia a informat autoritățile portugheze că, în opinia sa, cheltuielile a căror rambursare se solicita nu sunt eligibile și că, prin urmare, nu se poate efectua nicio plată. În esență, Comisia a explicat că, recurgând la procedura negociată pentru achiziționarea navelor în cauză, autoritățile portugheze nu au respectat regulile în materia atribuirii contractelor de achiziții publice, deși această condiție este impusă prin articolul 17 alineatul (2) din Decizia 2001/431. Comisia a acordat autorităților portugheze un termen de o lună pentru a transmite noi observații.
- 21 La 7 iulie 2009, autoritățile portugheze au răspuns Comisiei reiterând faptul că procedura de achiziționare a celor două nave oceanice de patrulare s-a derulat în conformitate cu legislația Uniunii Europene în materia contractelor de achiziții publice. În plus, acestea au anexat avizul ministerului portughez al apărării naționale și au solicitat reanalizarea problemei în lumina argumentelor din cuprinsul acestuia.
- 22 Prin scrisoarea din 14 octombrie 2009, Comisia a comunicat autorităților portugheze decizia sa de a nu considera eligibile cheltuielile legate de achiziționarea celor două nave oceanice de patrulare, indicând în același timp că angajamentul bugetar prevăzut pentru acest proiect la care se referea Decizia 2002/978 a fost anulat (denumită în continuare „decizia atacată”).

Procedura și concluziile părților

- 23 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 18 decembrie 2009, Republica Portugheză a introdus prezenta acțiune.
- 24 Republica Portugheză solicită Tribunalului:
- anularea deciziei atacate;
 - obligarea Comisiei să adopte o decizie prin care să admită cererile de rambursare pe care le-a prezentat în cadrul Deciziei 2002/978;
 - obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

25 Comisia solicită Tribunalului:

- respingerea acțiunii;
- obligarea Republicii Portugheze la plata cheltuielilor de judecată.

26 Pe baza raportului judecătorului raportor, Tribunalul (Camera întâi) a decis deschiderea procedurii orale.

27 Pledoariile părților și răspunsurile acestora la întrebările orale adresate de Tribunal au fost ascultate în ședința din 27 noiembrie 2012.

În drept

Cu privire la admisibilitatea celui de al doilea capăt de cerere

28 În ceea ce privește capătul de cerere prin care Republica Portugheză solicită Tribunalului obligarea Comisiei să adopte o decizie prin care să admită cererile de rambursare prezentate în cadrul Deciziei 2002/978, este suficient să se amintească faptul că, potrivit unei jurisprudențe consacrate, Tribunalul nu este competent să adreseze somații instituțiilor. Astfel, conform articolului 264 TFUE, Tribunalul are numai posibilitatea de a anula, în tot sau în parte, actul atacat sau de a respinge acțiunea. Îi revine apoi instituției respective, în aplicarea articolului 266 TFUE, sarcina de a lua măsurile impuse de executarea hotărârii Tribunalului (a se vedea în acest sens Ordonanța Tribunalului din 29 noiembrie 1993, Koelman/Comisia, T-56/92, Rec., p. II-1267, punctul 18, Hotărârea Tribunalului din 15 septembrie 1998, European Night Services și alții/Comisia, T-374/94, T-375/94, T-384/94 și T-388/94, Rec., p. II-3141, punctul 53, și Hotărârea Tribunalului din 8 octombrie 2008, Agrar-Invest-Tatschl/Comisia, T-51/07, Rep., p. II-2825, punctul 27).

29 În consecință, al doilea capăt de cerere trebuie respins ca inadmisibil.

Cu privire la cererea de anulare

30 În susținerea acțiunii formulate, Republica Portugheză invocă, în esență, trei motive. Primul motiv este întemeiat pe încălcarea Deciziei 2001/431 prin aceea că, în speță, Comisia nu putea să refuze în mod legal acordarea finanțării solicitate în condițiile în care Republica Portugheză îndeplinea condițiile prevăzute în această decizie. Al doilea motiv este întemeiat pe încălcarea principiului egalității de tratament, iar al treilea, pe încălcarea obligației de motivare.

Cu privire la primul motiv, întemeiat pe încălcarea Deciziei 2001/431

31 Republica Portugheză susține, în esență, că avea dreptul la rambursarea cheltuielilor efectuate cu achiziționarea celor două nave oceanice de patrulare deoarece, contrar celor reținute de Comisie în decizia atacată, nu a încălcat normele Uniunii aplicabile în materia contractelor de achiziții publice.

32 Astfel, Republica Portugheză susține că a respectat în speță legislația națională care transpunea ansamblul normelor Uniunii aplicabile în materia contractelor de achiziții publice în vigoare la acea dată, printre care și Directiva 93/36. Această legislație ar transpune în dreptul intern în special excepțiile prevăzute la articolele 2 și 3 din directiva menționată.

- 33 Or, întrucât navele oceanice de patrulare pentru care s-a solicitat finanțarea erau nave de război, care fac parte din lista vizată la articolul 296 CE (a se vedea punctul 2 de mai sus), Republica Portugheză consideră că putea să beneficieze de excepțiile prevăzute la articolele 2 și 3 din Directiva 93/36 și că, prin urmare, în speță nu erau aplicabile normele privind atribuirea contractelor de achiziții publice prevăzute în această directivă.
- 34 În plus, potrivit Republicii Portugeze, sub imperiul reglementării în vigoare la data la care a prezentat cererea de finanțare, Comisia nu ar fi putut să opună în mod legal un refuz pentru motivul că Republica Portugheză hotărâse să beneficieze de derogarea prevăzută la articolul 296 CE. Decizia de a exclude de la finanțare navele militare ar prezenta, în plus, un caracter inechitabil, deoarece statele membre care au optat să asigure misiunile de control al pescuitului prin nave de război s-ar vedea astfel sancționate.
- 35 Comisia contestă aceste argumente.
- 36 Cu titlu introductiv, se impune să se menționeze că dezacordul dintre Republica Portugheză și Comisie se limitează în esență la aspectul dacă un stat membru care solicită, în temeiul Deciziei 2001/431, contribuția Uniunii în vederea achiziționării de echipamente destinate controlului activităților de pescuit poate deroga de la regulile Uniunii în materia atribuirii contractelor de achiziții publice atunci când invocă natura militară a echipamentelor respective.
- 37 În această privință, trebuie arătat mai întâi că Decizia 2001/431 stabilește condițiile în care sunt prezentate Comisiei programele de cheltuieli referitoare la politica comună în domeniul pescuitului pentru care statele membre urmăresc să beneficieze de o contribuție financiară, precum și cheltuielile considerate eligibile.
- 38 Or, reiese din cuprinsul articolului 2 litera (e), al articolului 9 alineatul (1) și al articolului 17 alineatele (2) și (3) din Decizia 2001/431, ale căror dispoziții sunt citate la punctele 9-11 de mai sus, că o contribuție financiară a Uniunii pentru achiziționarea de nave utilizate efectiv pentru a asigura controlul și supravegherea pescuitului nu este posibilă, în temeiul acestei decizii, decât dacă cheltuielile sunt efectuate cu respectarea condițiilor stabilite în decizia respectivă, precum și în directivele privind coordonarea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții publice, printre care Directiva 93/36.
- 39 Respectarea normelor stabilite prin directivele în cauză reprezintă astfel o condiție prealabilă pentru a putea considera eligibile pentru o contribuție financiară a Uniunii cheltuielile efectuate de statele membre. Rezultă că este necesar să se considere că, potrivit Deciziei 2001/431, în special potrivit articolului 17 alineatul (2) din aceasta, cofinanțarea din partea Uniunii presupune aplicabilitatea *ratione materiae* a respectivelor directive. Această interpretare a Deciziei 2001/431 este confirmată și de punctul 4 din secțiunea A a anexei II, citat la punctul 12 de mai sus, care precizează conținutul informațiilor necesare pentru a verifica respectarea legislației Uniunii în materia contractelor de achiziții publice care trebuie furnizate Comisiei, fără a lăsa deschisă nici cea mai mică posibilitate ca această legislație să nu se poată aplica *ratione materiae*.
- 40 Astfel, obiectivul inherent cerinței de respectare a condițiilor stabilite prin directivele privind coordonarea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții publice este înainte de toate deplina transparență și caracterul deplin controlabil al operațiunilor de achiziții cofinanțate de Uniune. În plus, cofinanțarea de către Uniune a navelor de război nu face parte în principiu din politica comună în domeniul pescuitului. Prin urmare, în această privință, condițiile care trebuie respectate pentru a permite o astfel de cofinanțare sunt cele care figurează în dispozițiile acelor directive care guvernează din punct de vedere material procedurile în discuție.

- 41 Or, în prezenta cauză, este cert că, optând pentru procedura negociată în vederea construirii celor două nave oceanice de patrulare, Republica Portugheză considera că nu este obligată să urmeze regulile aplicabile în materia contractelor de achiziții publice. Astfel, invocând articolul 2 alineatul (1) litera (b) și articolul 3 din Directiva 93/36, precum și legislația națională de transpunere a directivei menționate, Republica Portugheză a apreciat că aceste contracte de achiziții publice în discuție în prezenta cauză nu se încadrează, *ratione materiae*, în domeniul de aplicare al respectivei directive.
- 42 Cu toate acestea, având în vedere cele de mai sus, este necesar să se considere că, în temeiul Deciziei 2001/431, nu este permis ca un stat membru să solicite, pe de o parte, cofinanțare din partea Uniunii pentru achiziționarea de nave destinate, în integralitate sau în parte, unor scopuri de control și de supraveghere a pescuitului, care, în conformitate cu decizia menționată, trebuie să respecte regulile în materia atribuirii contractelor de achiziții publice, și să decidă, pe de altă parte, să nu aplice aceste reguli invocând articolul 296 alineatul (1) litera (b) CE în considerarea naturii militare a materialului achiziționat.
- 43 Considerațiile care precedă nu pot fi repuse în discuție prin argumentul invocat de Republica Portugheză potrivit căruia, numai la un moment ulterior prezentării cererii sale de contribuție financiară Comisiei, și anume cu ocazia adoptării Regulamentului (CE) nr. 391/2007 al Comisiei din 11 aprilie 2007 de stabilire a unor reguli detaliate pentru punerea în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 861/2006 al Consiliului în ceea ce privește cheltuielile suportate de statele membre în punerea în aplicare a sistemelor de monitorizare și control privind politica comună în domeniul pescuitului (JO L 97, p. 30), s-a precizat că statele membre nu puteau să beneficieze de nicio derogare de la regulile în materia contractelor de achiziții publice în temeiul articolului 296 CE.
- 44 În această privință, trebuie să se arate că, într-adevăr, numai în urma adoptării Regulamentului nr. 391/2007, s-a precizat în mod expres că cheltuielile efectuate pentru navele destinate controlului pescuitului nu pot beneficia de nicio derogare de la regulile Uniunii în materie de achiziții publice în ceea ce privește articolul 296 CE. De asemenea, trebuie arătat că Regulamentul nr. 391/2007 nu era aplicabil *ratione temporis* în prezenta cauză, întrucât a intrat în vigoare la o dată ulterioară datei cererii de contribuție financiară formulate de Republica Portugheză. Totuși, nu se poate deduce din această împrejurare că legislația aplicabilă până la această dată permitea statelor membre să obțină o contribuție financiară din partea Uniunii în vederea achiziționării de nave în cadrul politicii comune în domeniul pescuitului și, în același timp, să deroge de la regulile în materia atribuirii contractelor de achiziții publice prin invocarea articolului 296 CE. În această privință, este necesar să se considere, așa cum a procedat Comisia, că, înainte chiar ca Regulamentul nr. 391/2007 să aducă această precizare, din condițiile stabilite în Decizia 2001/431 rezulta că statele membre care intenționau să se prevaleze de posibilitatea de a deroga de la regulile generale prin invocarea articolului 296 CE nu puteau să pretindă în același timp o contribuție financiară din partea Uniunii pentru achiziționarea de echipamente destinate controlului activităților de pescuit.
- 45 Pe de altă parte, trebuie să se constate că, contrar celor susținute de Republica Portugheză, Decizia 2001/431 nu împiedică statele membre care au încredințat unor corpuri militare sarcinile de control și de supraveghere a activităților de pescuit să beneficieze de finanțarea prevăzută pentru punerea în aplicare a acestei politici comune. Este cert că, în măsura în care decizia respectivă impune ca regulile în materie de achiziții publice să fie respectate, aceste state membre nu pot deroga de la regimul general aplicabil achizițiilor publice și să pretindă finanțare din partea Uniunii. În schimb, articolul 296 alineatul (1) litera (b) CE nu împiedică statele membre care intenționează să achiziționeze echipamente militare care se încadrează în domeniul de aplicare al acestei dispoziții să decidă să aplice totuși procedurile comune de atribuire a contractelor de achiziții publice și să poată pretinde, prin urmare, contribuția financiară prevăzută în Decizia 2001/431. Trebuie respins, așadar, argumentul Republicii Portugeze întemeiat pe caracterul pretins inechitabil, în privința statelor care au ales să recurgă la mijloace militare pentru a asigura controlul pescuitului, al excluderii de la

cofinanțarea comunitară a echipamentelor achiziționate în afara procedurilor generale de atribuire a contractelor de achiziții publice în temeiul derogării prevăzute la articolul 296 alineatul (1) litera (b) CE.

- 46 În ceea ce privește articolul 2 alineatul (1) litera (b) din Directiva 93/36, trebuie amintit că, potrivit acestei dispoziții, directiva menționată nu se aplică contractelor de achiziții publice de bunuri în cazurile în care acestea sunt declarate secrete sau executarea lor trebuie însoțită de măsuri speciale de siguranță, în conformitate cu actele cu putere de lege și cu actele administrative în vigoare în statul membru în cauză, ori protejarea intereselor esențiale ale siguranței respectivului stat membru impune acest lucru.
- 47 Astfel cum s-a statuat deja (a se vedea punctul 39 și următoarele de mai sus), cofinanțarea din partea Uniunii în temeiul Deciziei 2001/431 implică aplicarea dispozițiilor care reglementează din punct de vedere material procedurile de atribuire a contractelor de achiziții publice prevăzute de directivele relevante. În aceste condiții, chiar presupunând că un stat membru se poate prevala de derogarea prevăzută la articolul 2 alineatul (1) litera (b) din Directiva 93/36 și poate pretinde o cofinanțare în aplicarea Deciziei 2001/431, trebuie să se constate că Republica Portugheză nu a demonstrat că în speță erau întrunite condițiile de aplicare a derogării amintite.
- 48 Astfel, este necesar să se arate de la bun început că, după cum reiese din dosar, contractul de achiziții publice de bunuri privind achiziționarea celor două nave oceanice de patrulare nu a fost declarat secret, deoarece Decretul comun nr. 15/2001, publicat în *Diário da República*, menționa decizia Republicii Portugheze de a achiziționa cele două nave de război și de a opta pentru procedura negociată de atribuire a contractului de achiziții publice cu societatea Estaleiros Navais de Viana do Castelo.
- 49 Trebuie arătat în continuare că Republica Portugheză invocă protecția intereselor esențiale ale siguranței statului sau măsurile speciale de securitate care însoțesc bunurile în cauză pentru a justifica derogarea de la regulile generale în materia atribuirii contractelor de achiziții publice de bunuri.
- 50 Cu toate acestea, este necesar să se constate că Republica Portugheză se limitează să invoce confidențialitatea informațiilor sensibile legate de crearea și de instalarea unui program de calculator de comunicare militară pe navele oceanice de patrulare, fără a indica însă nici cel mai mic element concret cu privire la măsurile speciale de securitate care trebuie să însoțească livrarea navelor oceanice de patrulare și nici motivele pentru care a considerat că obiectivul de protecție a caracterului confidențial al anumitor date ar fi mai puțin garantat dacă această producție ar fi încredințată altor societăți decât societatea Estaleiros Navais de Viana do Castelo.
- 51 În această privință, trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței, necesitatea de a prevedea o obligație de confidențialitate nu împiedică în niciun mod recurgerea la o procedură de licitație pentru atribuirea unui contract (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 8 aprilie 2008, Comisia/Italia, C-337/05, Rec., p. I-2173, punctul 52). Pe de altă parte, astfel cum a arătat în mod întemeiat Comisia, exigențele în materie de confidențialitate puteau fi luate în considerare în cadrul condițiilor de participare la procedură sau la evaluarea propunerilor, prin stabilirea unui subcriteriu de atribuire referitor la măsurile de protecție a confidențialității informațiilor.
- 52 Așadar, invocarea articolului 2 alineatul (1) litera (b) din Directiva 93/36, chiar presupunând că această dispoziție este aplicabilă, pentru a justifica achiziționarea de nave oceanice de patrulare potrivit procedurii negociate apare ca disproporționată în raport cu obiectivul care constă în împiedicarea divulgării de informații sensibile referitoare la producerea acestor nave. Astfel, Republica Portugheză nu a demonstrat că un asemenea obiectiv nu ar fi putut să fie atins în cadrul unei proceduri concurențiale cum este cea prevăzută în aceeași directivă (a se vedea Hotărârea Comisia/Italia, citată anterior, punctul 53).

- 53 În consecință, în prezenta cauză, simplul fapt de a afirma, cum procedează Republica Portugheză, că bunurile în cauză sunt declarate secrete, că sunt însoțite de măsuri speciale de securitate sau că este necesar să nu li se aplice regulile Uniunii pentru a proteja interesele esențiale ale siguranței statului nu este suficient pentru a stabili, în lipsa oricărui element de probă, că există efectiv circumstanțele excepționale care justifică derogările prevăzute la articolul 2 alineatul (1) litera (b) din Directiva 93/36.
- 54 În consecință, Republica Portugheză nu este îndreptățită să susțină că, în temeiul articolului 2 alineatul (1) litera (b) din Directiva 93/36, aceasta nu se aplică contractului de achiziții publice în cauză.
- 55 Reiese din cele de mai sus că nu poate fi admis niciun argument avansat de Republica Portugheză pentru a justifica faptul că putea să solicite, în temeiul Deciziei 2001/431, o contribuție financiară din partea Uniunii pentru achiziționarea celor două nave oceanice de patrulare fără a fi obligată să urmeze normele în materia atribuirii contractelor de achiziții publice prevăzute de Directiva 93/36.
- 56 Or, optând pentru procedura negociată, Republica Portugheză nu s-a conformat în speță normelor stabilite în directiva menționată, al cărei articol 6 impune autorităților contractante care atribuie un contract de achiziții publice să recurgă la procedura deschisă sau la procedura restrânsă, mai puțin în situațiile în care contractul respectiv se încadrează în unul dintre cazurile excepționale limitativ enumerate la alineatele (2) și (3) ale articolului respectiv.
- 57 În prezenta cauză, trebuie să se constate că acest contract de achiziții publice în discuție în litigiul principal nu se încadrează în niciunul dintre cazurile prevăzute la articolul 6 alineatele (2) și (3) din Directiva 93/36, aspect nesusținut de altfel nici de Republica Portugheză, astfel încât Comisia putea să rețină în mod întemeiat că, întrucât a optat pentru procedura negociată în vederea achiziționării celor două nave în litigiu, acest stat membru nu a respectat cerințele stabilite în directiva menționată. În aceste împrejurări, Comisia putea să considere în mod legal că, în speță, cheltuielile în legătură cu achiziționarea a două nave oceanice de patrulare trebuiau declarate neeligibile pentru contribuția financiară în temeiul Deciziei 2001/431.
- 58 Având în vedere cele de mai sus, primul motiv trebuie respins.

Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe încălcarea principiului protecției încrederii legitime

- 59 Prin intermediul celui de al doilea motiv, Republica Portugheză susține că în speță Comisia a încălcat principiul protecției încrederii legitime. În esență, aceasta consideră că prin acceptarea cererii de contribuție financiară pe care a prezentat-o în temeiul Deciziei 2001/431, Comisia i-a dat asigurarea că va obține finanțare pentru achiziționarea navelor oceanice de patrulare. Republica Portugheză adaugă faptul că, la verificarea cererii de contribuție financiară și în special la adoptarea Deciziei 2002/978, Comisia ar fi trebuit să o informeze că procedura negociată nu era valabilă pentru achiziționarea celor două nave în cauză.
- 60 Comisia contestă aceste argumente.
- 61 În ceea ce privește principiul protecției încrederii legitime, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, dreptul de a invoca protecția încrederii legitime, care constituie unul dintre principiile fundamentale ale Uniunii, aparține oricărui particular care se află într-o situație din care reiese că administrația Uniunii, prin furnizarea unor asigurări precise, l-a determinat să nutrească speranțe întemeiate (a se vedea Hotărârea Tribunalului din 19 martie 2003, Innova Privat-Akademie/Comisia, T-273/01, Rec., p. II-1093, punctul 26 și jurisprudența citată, și Hotărârea Tribunalului din 18 ianuarie 2006, Regione Marche/Comisia, T-107/03, nepublicată în Recueil, punctul 129).

- 62 Cu toate acestea, principiul protecției încrederii legitime nu se poate opune suspendării unei contribuții comunitare atunci când condițiile stabilite pentru acordarea respectivei contribuții nu au fost respectate în mod vădit (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 29 septembrie 1999, Sonasa/Comisia, T-126/97, Rec., p. II-2793, punctul 39, și Hotărârea Tribunalului din 14 decembrie 2006, Branco/Comisia, T-162/04, nepublicată în Recueil, punctul 123 și jurisprudența citată).
- 63 Pe de altă parte, Republica Portugheză nu prezintă nicio probă potrivit căreia Comisia i-ar fi dat asigurări cu privire la eligibilitatea cheltuielilor în litigiu în cazul recurgerii la procedura negociată. În orice caz, rezultă din examinarea primului motiv că astfel de asigurări ar fi fost nelegale. În consecință, Republica Portugheză nu a demonstrat că în prezenta cauză erau întrunite condițiile impuse prin jurisprudența amintită la punctele 61 și 62 de mai sus.
- 64 Prin urmare, al doilea motiv trebuie respins.

Cu privire la al treilea motiv, întemeiat pe lipsa motivării

- 65 Prin intermediul celui de al treilea motiv, Republica Portugheză consideră că decizia atacată este viciată prin lipsa motivării, deoarece Comisia nu a explicat în cuprinsul acesteia care sunt motivele care justifică refuzul său de rambursare.
- 66 Comisia contestă aceste argumente.
- 67 În ceea ce privește obligația de motivare, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, cerința motivării trebuie apreciată în funcție de împrejurările cauzei, în special de conținutul actului, de natura motivelor invocate și de interesul de a primi explicații propriu destinatarului actului sau altor persoane vizate în mod direct și individual de acesta. Nu este obligatoriu ca motivarea să specifice toate elementele de fapt și de drept pertinente, în măsura în care problema dacă motivarea unui act respectă condițiile impuse de articolul 253 CE trebuie să fie apreciată nu numai prin prisma modului de redactare, ci și în funcție de contextul său, precum și de ansamblul de norme juridice care guvernează materia respectivă (Hotărârea Curții din 17 octombrie 1995, Țările de Jos/Comisia, C-478/93, Rec., p. I-3081, punctele 48 și 49, și Hotărârea Curții din 22 decembrie 2008, British Aggregates/Comisia, C-487/06 P, Rep., p. I-10515, punctul 172).
- 68 Aceasta este situația cu atât mai mult atunci când statele membre au fost strâns asociate procesului de elaborare a actului în litigiu și cunosc, așadar, motivele care stau la baza acestui act (Hotărârea Țările de Jos/Comisia, citată anterior, punctul 50, și Hotărârea Curții din 9 septembrie 2004, Spania/Comisia, C-304/01, Rec., p. I-7655, punctul 50).
- 69 Pe de altă parte, Curtea a considerat că un act de aplicare îndeplinește obligația de motivare din moment ce conține o referire explicită la dispozițiile regulamentului pe care se întemeiază actul respectiv și permite astfel să se recunoască criteriile care au stat la baza adoptării acestuia (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 18 martie 1975, Deuka, 78/74, Rec., p. 421, punctul 6, Hotărârea Curții din 27 septembrie 1979, Eridania-Zuccherifici nazionali și Società italiana per l'industria degli zuccheri, 230/78, Rec., p. 2749, punctele 14-16, și Hotărârea Curții din 14 ianuarie 1981, Denkavit Nederland, 35/80, Rec., p. 45, punctele 33-36).
- 70 În prezenta cauză trebuie arătat că adoptarea deciziei atacate a fost precedată de o reuniune și de un schimb de corespondență. În plus, decizia atacată face trimitere la scrisoarea din 29 mai 2009, adresată autorităților portugheze în temeiul articolului 17 alineatul (3) din Decizia 2001/431, în care Comisia a expus în detaliu motivele care, în urma examinării dosarului, au condus-o la concluzia că respectivele cheltuieli nu puteau fi considerate eligibile (a se vedea punctul 20 de mai sus).

- 71 Or, trebuie să se observe că contextul în care a fost adoptată decizia atacată și motivarea cuprinsă în aceasta au permis Republicii Portugheze să se apere și să avanseze argumentele sale în acest scop și permit de asemenea să se înțeleagă raționamentul urmat de Comisie la adoptarea deciziei atacate.
- 72 Întrucât Comisia nu a încălcat obligația de motivare, al treilea motiv trebuie respins.
- 73 În consecință, acțiunea trebuie respinsă.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 74 Potrivit articolului 87 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Tribunalului, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată.
- 75 Întrucât Republica Portugheză a căzut în pretenții, se impune obligarea acesteia la plata cheltuielilor de judecată, conform concluziilor Comisiei.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera întâi)

declară și hotărăște:

- 1) Respinge acțiunea.**
- 2) Obligă Republica Portugheză la plata cheltuielilor de judecată.**

Azizi

Frimodt Nielsen

Kancheva

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 18 iunie 2013.

Semnături